

ISTORIJA POLJSKE

Marta Dobrowolska-Kierył

Ministry
of Foreign Affairs
Republic of Poland

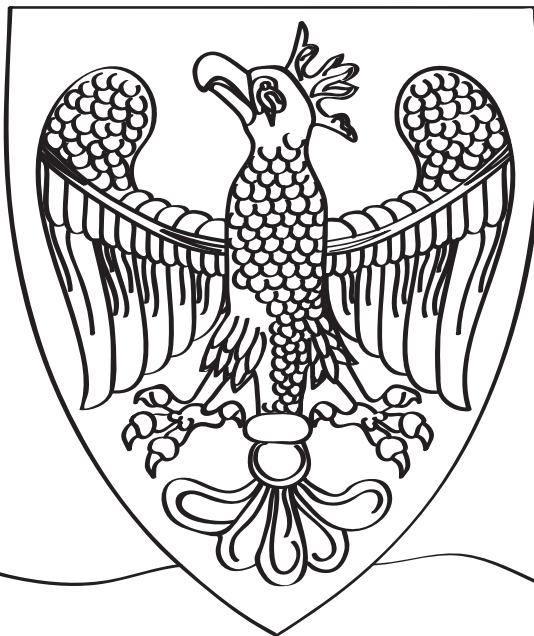

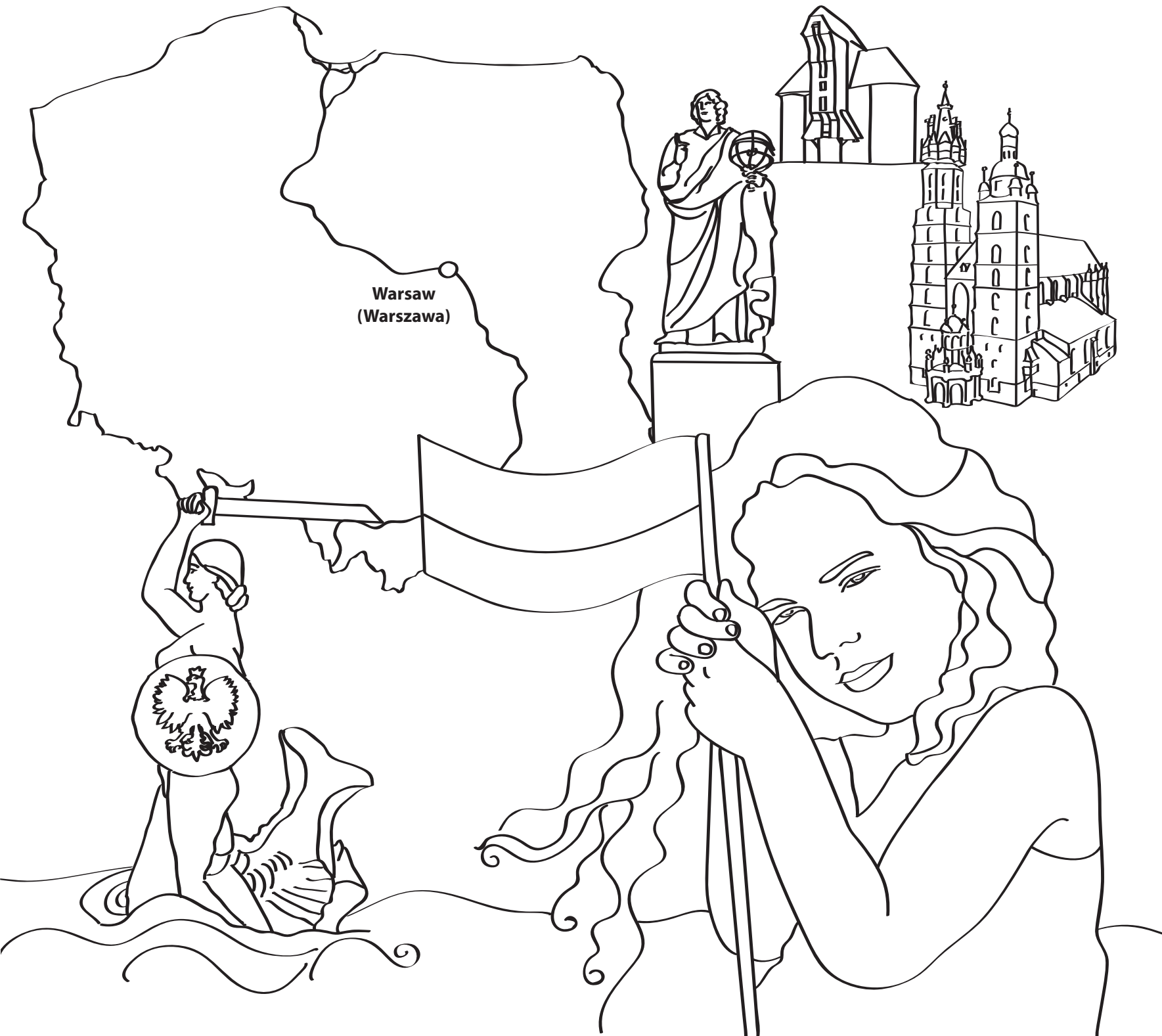
Karta Poljske sa državnim grbom

Zemlja koju možete vidjeti u nastavku je Poljska. Postoji više od 1000 godina, ali su se njene granice i veličina u prošlosti mnogo puta mijenjale. Današnji oblik nastao je prije 70 godina nakon završetka Drugog svjetskog rata.

Grb Poljske je bijeli orao. Ima zlatni kljun i kandže i nosi zlatnu krunu. Prvi poljski kraljevi izabrali su ovaj simbol da predstave svoju zemlju.

Zastava Poljske je bijelo-crvena. Bijela boja označava ljubav prema miru, a crvena simboliše hrabrost.

Krštenje Poljske

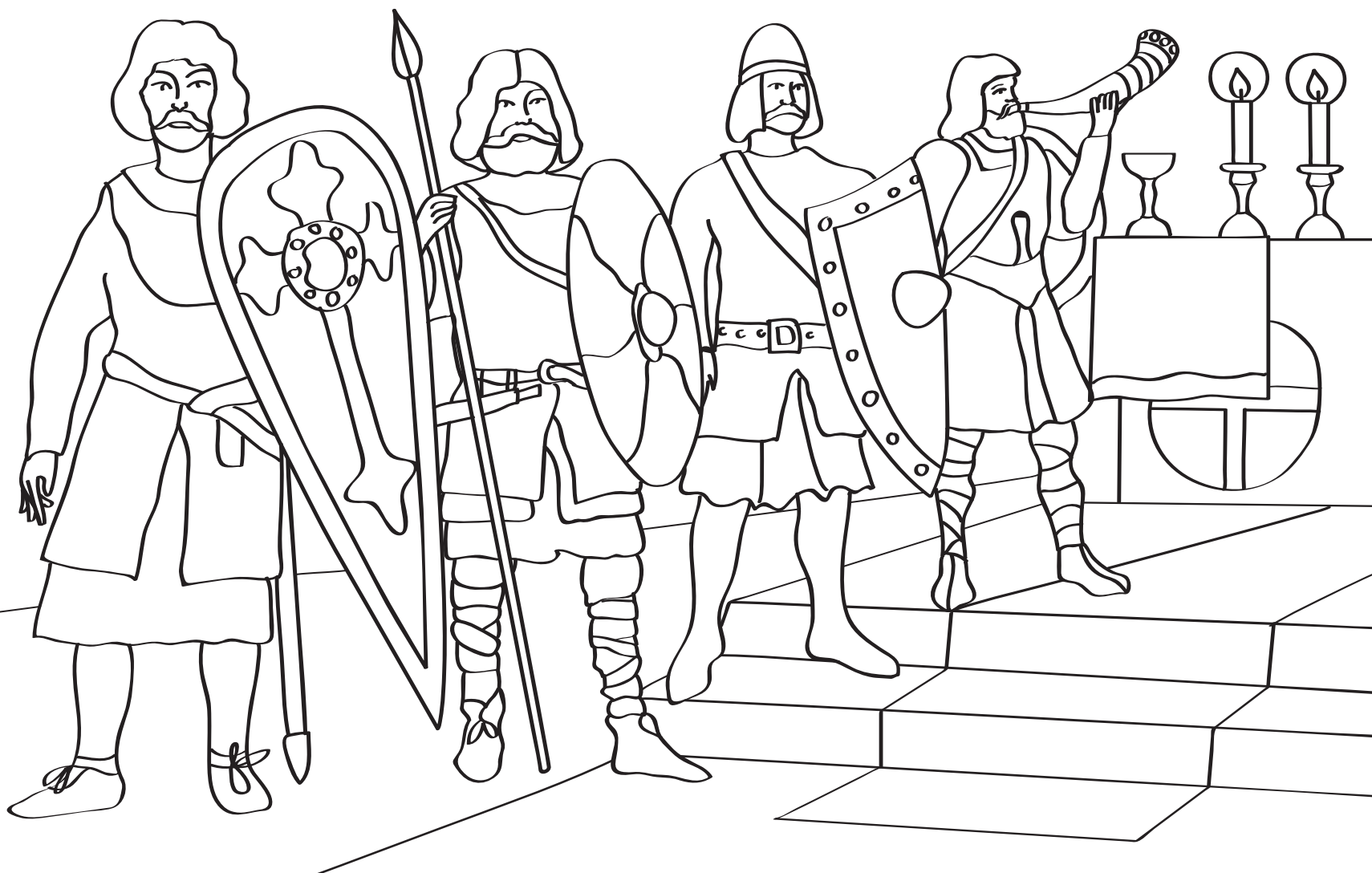
Vidite li vojvodu na slici? Njegovo ime je Mješko I. Bio je važna figura u istoriji Poljske. On je okupio plemena koja su govorila sličnim jezicima i spojio njihove teritorije u jednu zemlju. Glavni grad je bio Gnjezno. Mješko je postao prvi vladar Poljske. Oženio se češkom princezom - Dobravom. Pošto je njegova supruga već bila krštena, Mješko se takođe krstio, kao i mnogi evropski kraljevi i vojvode prije njega. Od ovog istorijskog trenutka Poljska je zvanično postala evropska država.

Krunisanje Boleslava Hrabrog u Gnjeznu

Slijedeći korake svog oca Mješka, njegov sin Boleslav Hrabri (poljski: Bolesław Chrobry) postao je vladar Poljske. Bio je vojvoda kao njegov otac. Boleslav je uvećao zemlju osvajanjem novih teritorija. Susjedni vladari su ga poštovali, jer je bio hrabar i mudar, a Poljska je ojačala pod njegovom upravom. U zemlji je nedostajalo samo jedno - kralj. Ipak, kralj je važniji od vojvode, a kraljevstvo je važnije od vojvodstva. Zato je Boleslav Hrabri, nakon dugogodišnjeg vladanja zemljom, krunisan za prvog kralja Poljske.

Kazimir Veliki

Godine su prošle. Kazimir Veliki (poljski: Kazimierz Wielki) se uzdigao na tronu. Kažemo da je on bio kralj koji je “zatekao drvenu Poljsku, a ostavio je u cigli”. Zašto? Zato što je uzeo veliku brigu da svoju zemlju učini modernom, sigurnom i bogatom. I uspio je. Skupio je mnogo novca u riznicu, osnovao skoro 100 novih gradova i sagradio mnoge tvrđave. Impresivne kuće i crkve podignute su u gradovima, s tom razlikom što su sada od kamena i cigle. Kao takve preživjele su vijekove.

Bitka kod Grunvalda

Niko ne voli kada drugi uzmu našu imovinu. Kada je susjed Poljske - Država Tevtonskog reda - napao poljske zemlje, kralj Vladislav Jagelo je odlučio da ga zaustavi. Kralj je došao iz Litvanije i njegov rođak, koji je vladao tom zemljom, suočio se sa sličnim problemima sa Tevtonskim vitezovima. Zajedno su otišli u rat protiv njih. Zajedničke poljsko-litvanske snage porazile su Tevtonske vitezove u blizini grada Grunvald u jednoj od najvećih bitaka tog vremena.

Zlatno doba dinastije Jagelon

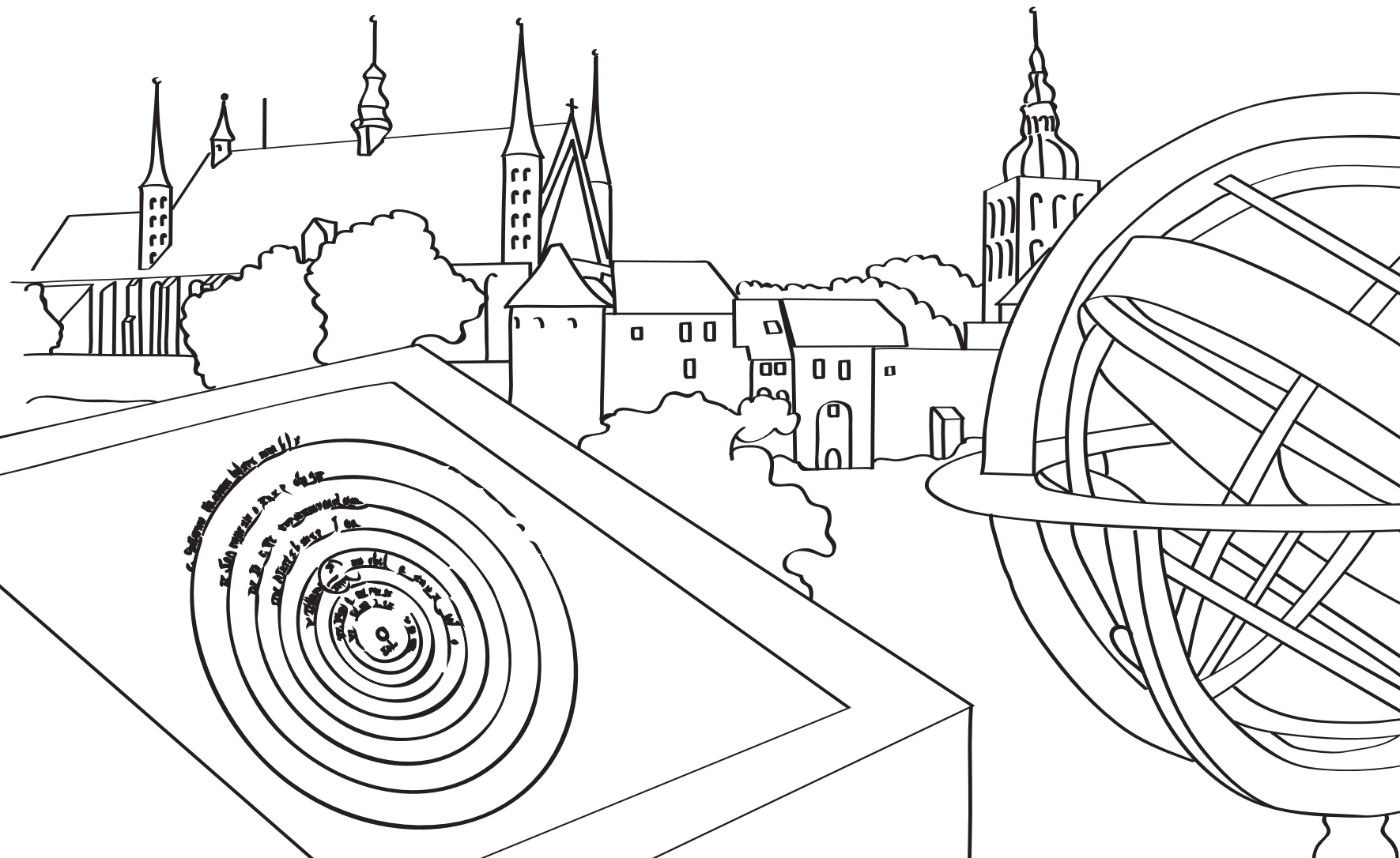
Poljski vladari imali su mnogo dvoraca u različitim dijelovima zemlje. Jedan od njih - Vavel - podignut je prije hiljadu godina. Izgrađen je na brdu iznad rijeke Visle (poljski: Wisła). Vremenom je postao dom našim kraljevima. Odatle su vladali čitavom zemljom i primali goste iz raznih zemalja. Nalazio se u gradu Krakovu, koji je brzo rastao i postao novi glavni grad Poljske. Kada su kraljevi Jagelonske dinastije živjeli u dvorcu Vavel, zemlja je postala toliko jaka da su ljudi ovo vrijeme nazvali Zlatno doba Poljske. Tada su se mnogi Poljaci istakli u nauci, umjetnosti i drugim oblastima.

Veliko otkriće Nikole Kopernika

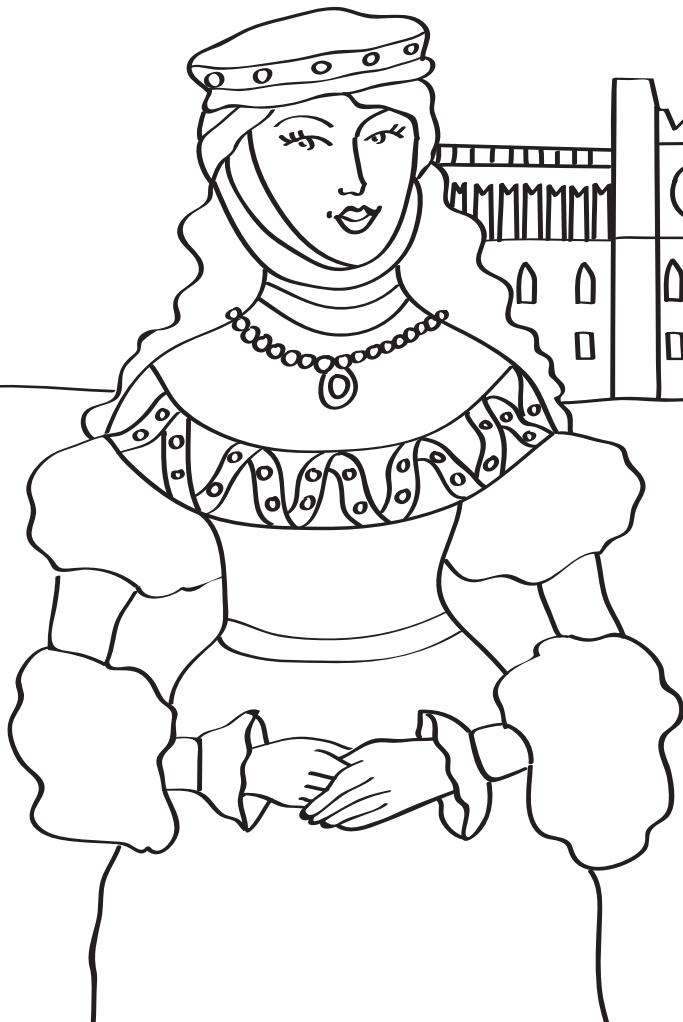
Da li ponekad ustanete rano ujutro da gledate izlazak sunca? Ili vam se više sviđaju njegovi zalasci? Kada posmatramo sunce tokom dana, izgleda kao ono da putuje nebom. Dugo vremena su ljudi vjerovali da je tako - da se zemlja ne pomjera, da sunce kruži oko nje. Poljski astronom i sveštenik Nikola Kopernik (poljski: Mikołaj Kopernik) otkrio je da je to obrnuto. Zahvaljujući njemu, čitav svijet je saznao da se sunce ne kreće, već da oko njega kruže Zemlja i druge planete.

Poljsko-litvanski komonvelt i zlatna Sloboda

Poljska i Litvanija su već vjekovima susjedi. Na početku zajedničke istorije borile su se međusobno, ali su kasnije često pomagale jedna drugu i poražavale zajedničke neprijatelje - kao u Grunvaldskoj bici. Imale su i jednog kralja. Postale su bliže i prijateljski nastrojene jedna prema drugoj, dok jednog dana, za vrijeme vladavine Zigmunta Avgusta kao kralja Poljske, nijesu odlučile da se ujedine. Pregovori o tom pitanju održani su u dvorcu u gradu Lublin. Poljsko-litvanska unija stvorila je najveću državu u Evropi, a njom su vladali kraljevi izabrani od poljskog i litvanskog plemstva.

Odbrana Jasne Gore

Manastir na Jasnoj Gori je važno mjesto za Poljake. Vjekovima se tamo nalazi ikona Gospe od Čenstohove (poljski: Matka Boska Częstochowska) i mnogo svijeta na hodočašćima dolazi da je vidi.

Manastir je okružen zadivljujućim zidinama koje su ih branile od neprijatelja tokom poljsko-švedskog rata. Vojske kralja Švedske osvojile su Varšavu, Krakov (poljski: Kraków) i mnoge druge gradove, i konačno stigle do zidina Jasne Gore. Ali, iako su nedjeljama pokušavali da uđu u njega, nikada nijesu uspjeli. Tada su Poljaci uvidjeli da ima nade da se bore protiv Šveđana. Ubrzo nakon toga dvije zemlje su postigle mir.

Jan III Sobjeski u bici kod Beča

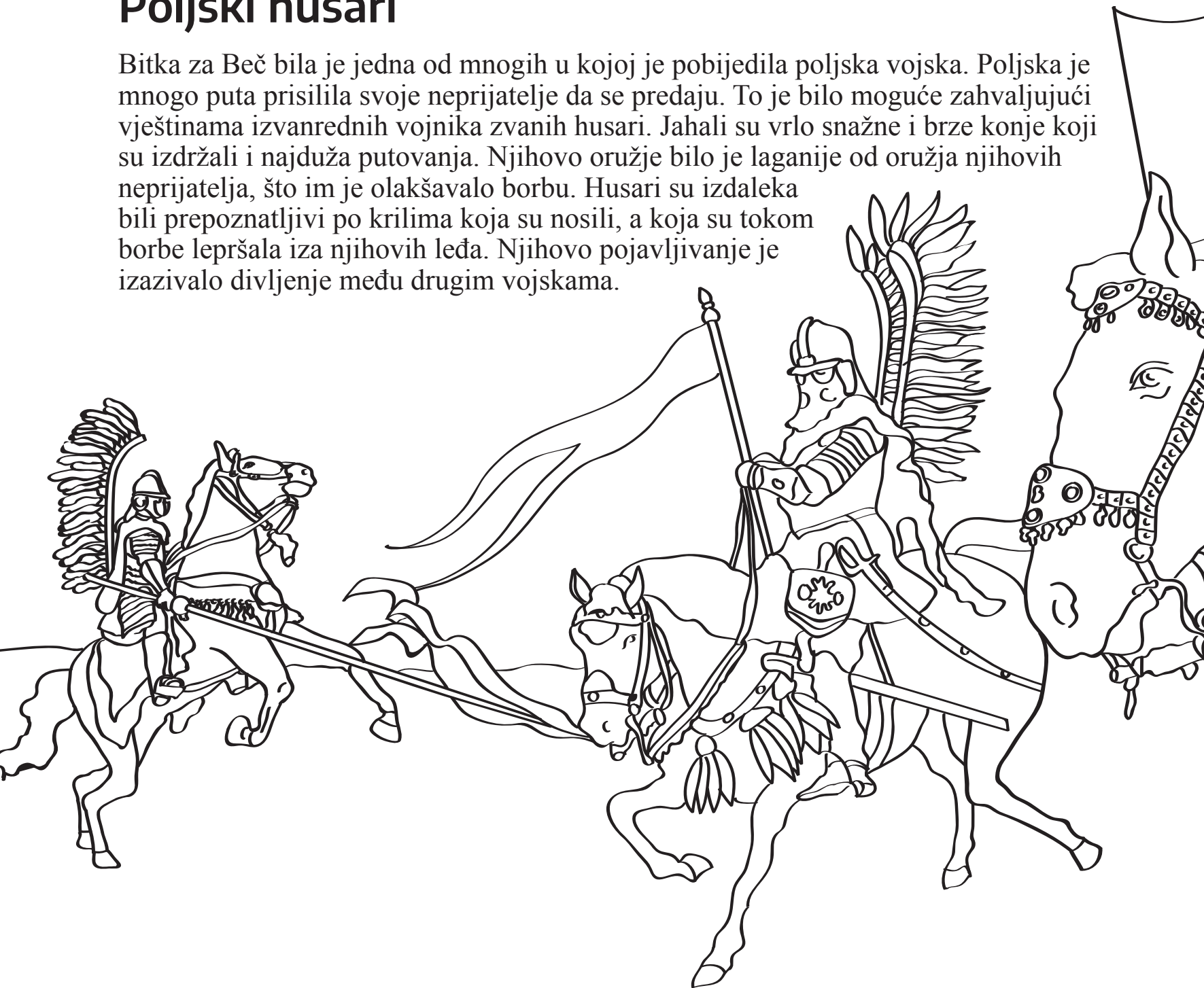
U Evropi se pojavila nova zemlja. Zvala se Turska. Ona je postajala sve veća i veća i nijedna zemlja je nije mogla zaustaviti. A ipak, neko je to učinio! To su bile kombinovane snage vojske Poljske, Njemačke i Austrije pod komandom poljskog kralja Jana III Sobjeskog. Oni su pobijedili u borbi protiv turske vojske u blizini Beča, glavnog grada Austrije. Od tada, Turska više nije bila prijetnja bilo kojoj državi. Kralj se mogao vratiti kući, gdje ga je čekala njegova voljena žena, kraljica Marisenka.

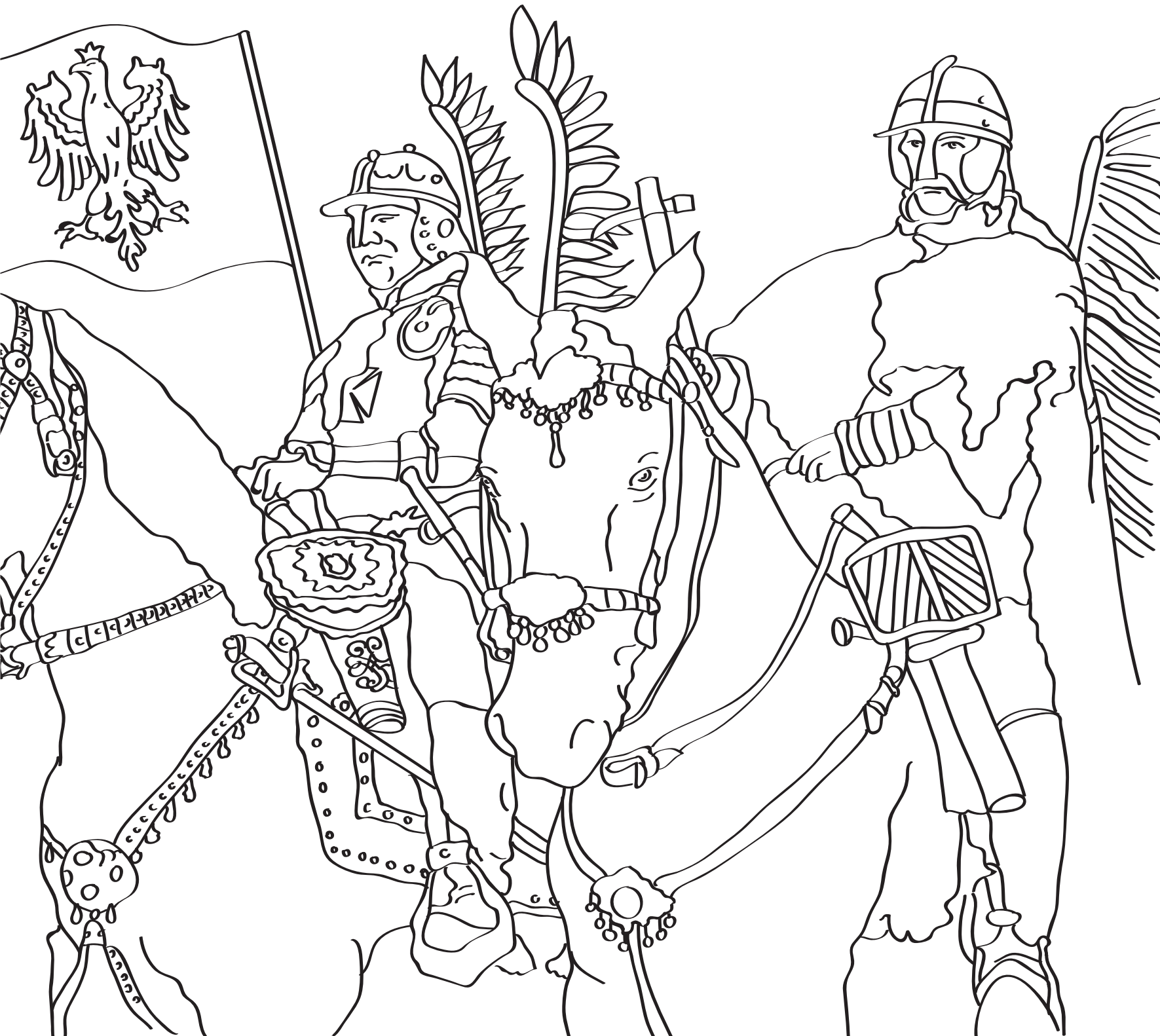

Poljski husari

Bitka za Beč bila je jedna od mnogih u kojoj je pobijedila poljska vojska. Poljska je mnogo puta prisilila svoje neprijatelje da se predaju. To je bilo moguće zahvaljujući vještinama izvanrednih vojnika zvanih husari. Jahali su vrlo snažne i brze konje koji su izdržali i najduža putovanja. Njihovo oružje bilo je laganije od oružja njihovih neprijatelja, što im je olakšavalo borbu. Husari su izdaleka bili prepoznatljivi po krilima koja su nosili, a koja su tokom borbe lepršala iza njihovih leđa. Njihovo pojavljivanje je izazivalo divljenje među drugim vojskama.

Trećemajski ustav

Kada se razbolite, bolest vas čini slabim. Tada vam trebaju lijekovi. Ista stvar se dogodila i Poljskoj. U jednom trenutku zemlja je izgubila snagu. Mnogi mudri ljudi su pokušavali da pronađu pravi lijek koji bi joj pomogao da se osjeća bolje. Na kraju to je bio novi zakon kojim su definisana pravila ponašanja svih ljudi. Mi ga nazivamo Trećemajskim ustavom koji je usvojen 3. maja 1791. Poljska je postala prva zemlja u Evropi i druga u svijetu koja je uvela takav zakon.

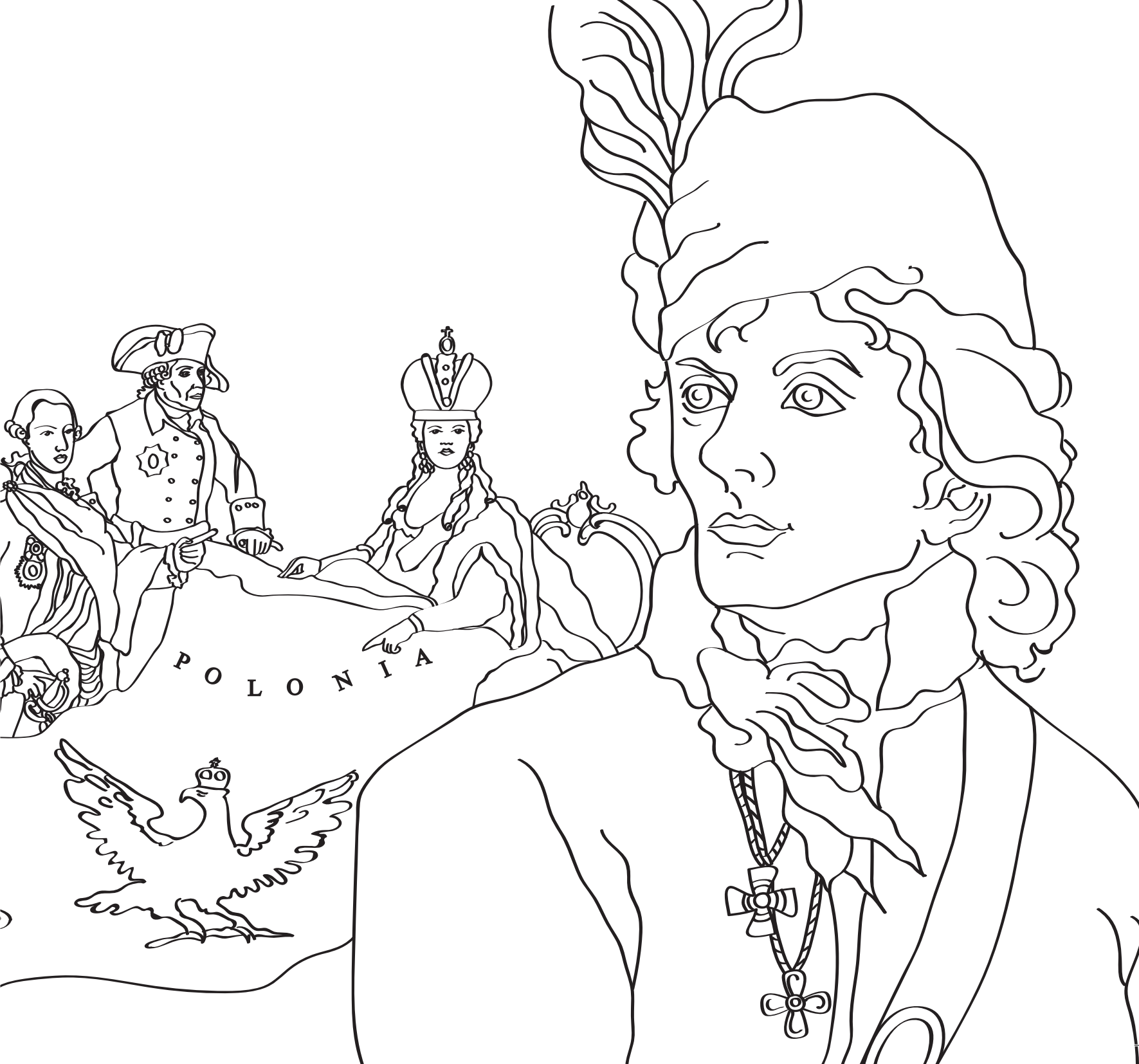

Košćuškov ustanak

Prije nego je Poljska povratila svoju snagu, tri susjeda su podijelila i zauzela njenu teritoriju. Još 123 godine Poljaci su se borili za svoju domovinu u mnogim pobunama. Jednu od njih je vodio Tadeuš Koščuško, poljski vojnik, koji je ranije bio poznat po borbama u Američkoj revoluciji. Pod komandom Koščuška, Poljaci su se šest mjeseci borili protiv Prusije i Rusije. Ustanak je napokon bio ugušen.

Frederik Šopen

Cio svijet poznaje muziku Frederika Šopena, najpoznatijeg poljskog kompozitora. Prvi dio svog života Frederik je proveo u Varšavi. Tamo je naučio da svira klavir i komponuje. Tu je održao i svoj prvi koncert. Caru Rusije se toliko dopao jedan od njegovih koncerata da je Šopenu poklonio dijamantski prsten. Kada je Frederik završio studije, napustio je Poljsku i živio je u Parizu do kraja svog života. Njegova izuzetna i predivna muzika impresionirala je mnoge ljude. Ona prenosi velike emocije i zvuke narodnih melodija Poljske.

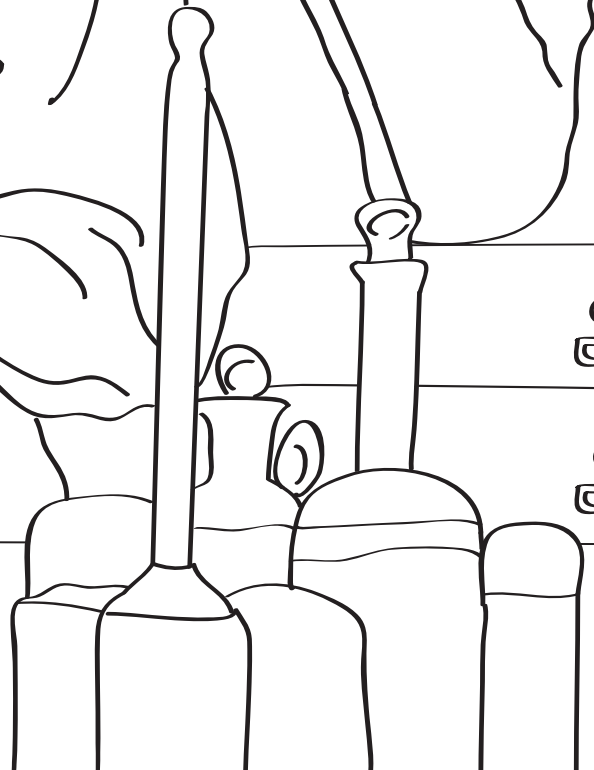
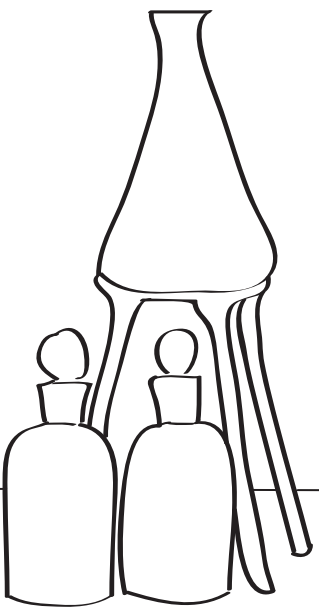
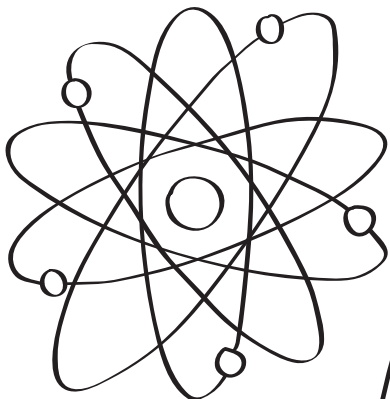

Marija Sklodovska-Kiri, dvostruka dobitnica Nobelove nagrade

Nobelova nagrada je najvažnija nagrada za naučnike. Dodjeljuje se za izuzetna i značajna otkrića. Poljska naučnica Marija Sklodovska-Kiri osvojila je Nobelovu nagradu ne jednom, već dva puta.

Ignaci Jan Paderevski

Može li izvanredan muzičar biti i veliki državnik? Kako se ispostavilo - da. Koncerti Ignaci Jana Paderevskog privukli su ogromnu publiku u Evropi i Americi. Istovremeno je volio svoju domovinu i sanjao o slobodnoj i nezavisnoj Poljskoj. Kada se susreo sa američkim predsjednikom Tomasom Vudroom Vilsonom, ispričao mu je koliko je važno za Poljake da žive u slobodnoj Poljskoj. Predsjednik se obratio svijetu i pomogao Poljacima da ponovo dobiju slobodu. Ignaci Paderevski je tada postao premijer nove države Poljske.

Obnovljena nezavisnost

123 godine je mnogo duže od najstarije osobe koju poznajete. Toliko dugo Poljaci nisu imali svoju zemlju, jer su njihove zemlje bile podijeljene i zauzete od strane susjednih država. Sve se promijenilo 11. novembra 1918. godine. Poljska je povratila svoju nezavisnost. Poljaci su ponovo imali svoju zemlju u kojoj su mogli konačno da odluče kojim jezikom da govore i kako da žive. Kome to duguju? Teško je svakoga imenovati, ali se izdvajaju tri veoma važna imena: Ignaci Jan Paderevski, Roman Dmovski i Jozef Pilsudski.

Bitka za Varšavu

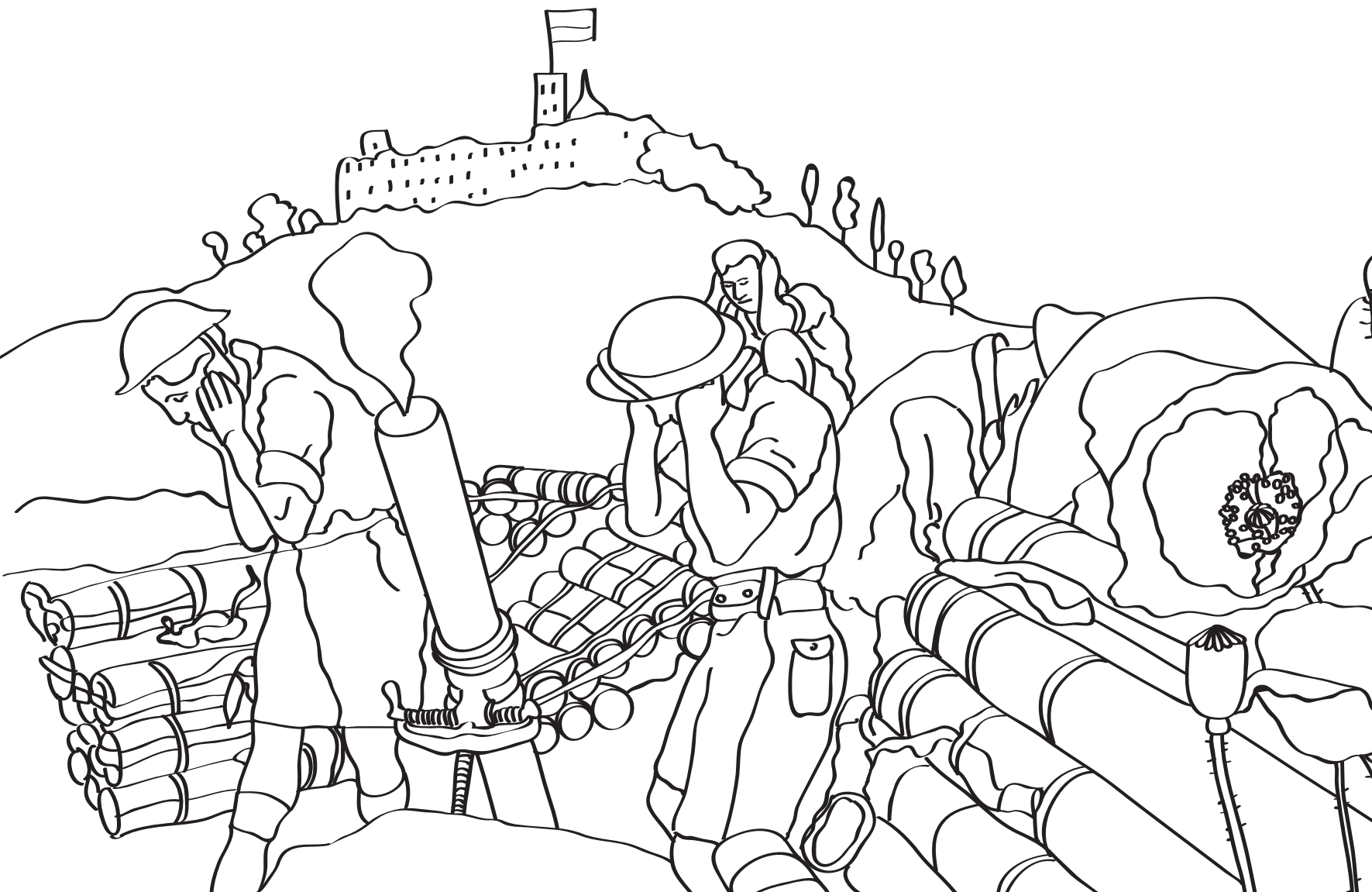
Povraćena nezavisnost Poljske bila je bolna tačka njenom susjedu - Rusiji - koja je željela da dominira ne samo poljskim teritorijama, već i teritorijama drugih evropskih zemalja. Velika ruska vojska napala je Poljsku i krenula naprijed, približavajući se Varšavi. Kada je stigla do rijeke Visle, dogodilo se nešto neočekivano. Poljske snage su napale sa svih strana, sprečavajući Ruse da pređu rijeku i prisilile ih da se povuku. Ova odlučna pobjeda Poljske spasila je, ne samo Varšavu i Poljsku, već i mnoge evropske zemlje od sovjetske vladavine.

Bitka kod Monte Kasina

Monte Kasino je brdo u Italiji. Tu je vođena jedna od najvećih bitaka Drugog svjetskog rata. Njemačka vojska se sakrila u ruševinama manastira na vrhu brda. Zabranili su pristup glavnom gradu Italije - Rimu. Mnogo dana su poljski, francuski i britanski vojnici pokušavali da osvoje brdo. Kada su konačno uspjeli, Poljaci na čelu sa generalom Vladislavom Andersom, okačili su poljsku bijelo-crvenu zastavu iznad Monte Kasina kao znak pobjede.

Varšavski ustanak i poljska podzemna država

Od početka Drugog svjetskog rata Poljska je bila okupirana od strane Njemačke. Ipak, Poljaci su se borili, organizovali tajne škole za Poljake i Jevreje koje su Njemci željeli da ubiju. Nakon pet godina okupacije, Poljaci su odlučili da udalje Njemce iz svog glavnog grada Varšave. Ustanak je izbio 1. avgusta 1944. godine i trajao je 63 dana. Na kraju su Poljaci morali da se predaju. Kao okrutan način kažnjavanja, Njemci su protjerali sve stanovnike Varšave i uništili cijeli grad.

Pontifikat Jovana Pavla II

Papa je najvažnija osoba za katolike širom svijeta. Vjekovima su sve pape dolazile iz Italije. Karol Wojtila, poljski kardinal, izabran je za papu. Kao što je običaj nalagao, prihvatio je novo ime Jovan Pavle II (poljski: Jan Paweł II) i preselio se u Vatikan. Međutim, nije provodio mnogo vremena u svojoj kancelariji, jer je često putovao u različite zemlje kako bi se sastajao sa ljudima i slušao ih. Mase su ga svugdje pozdravljale. Uvijek je poštovao druge ljude i želio im pomoći. Nakon njegove smrti proglašen je svetim.

Pokret „Solidarnost” i pad komunizma

Prošlo je mnogo godina od završetka Drugog svjetskog rata. Poljaci su obnovili svoje uništene kuće, ali još uvijek nisu mogli samostalno da biraju svoju zemlju. Njihov susjed, Sovjetski Savez, to nije dopustio. Ostale zemlje u ovom dijelu Evrope imale su isti problem. Ljudi koji su sanjali o slobodi osnovali su pokret koji su nazvali “Solidarnost” (poljski: “Solidarność”) i oni su stupili u štrajk. To je bio prvi korak ka velikim promjenama koje su pomogle mnogim drugim zemljama da povrate slobodu.

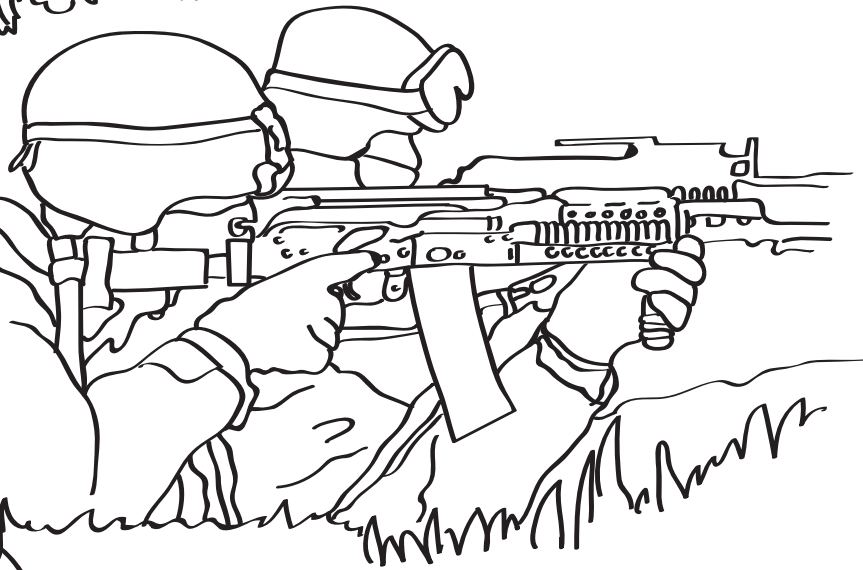
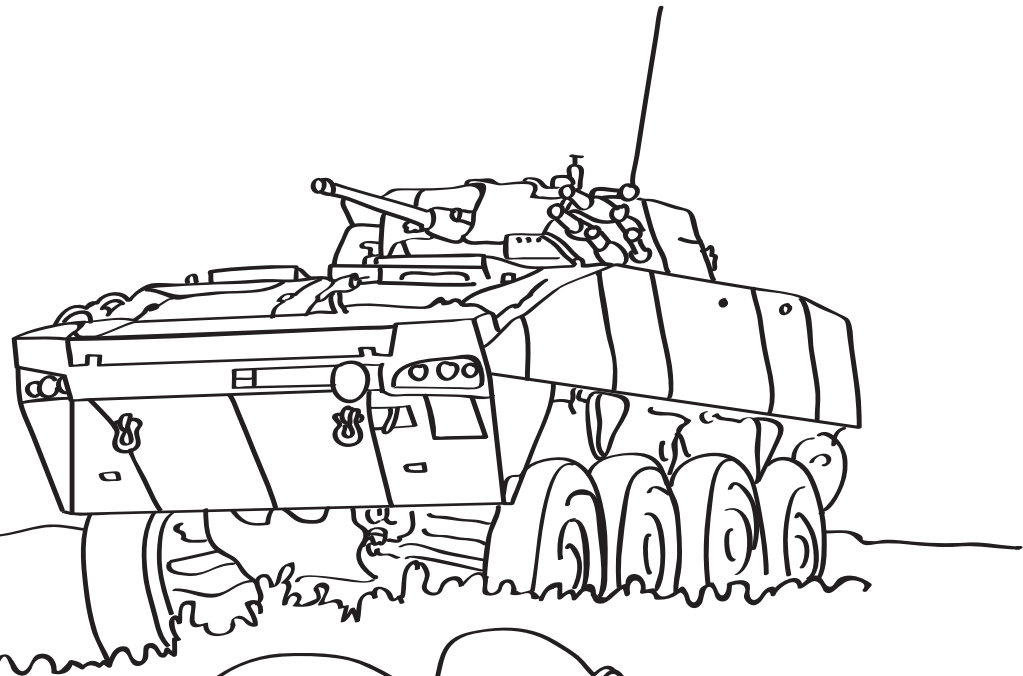
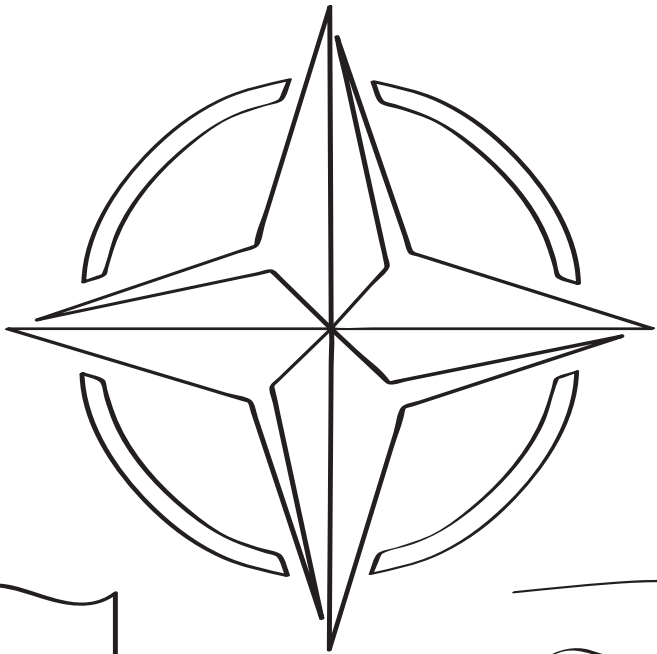
Solidaridad

Poljska se pridružila NATO-u i Evropskoj uniji

Poljaci su mnogo puta kroz istoriju morali sami da se bore za slobodu svoje domovine. Oni dobro znaju da se neko osjeća sigurnije kada ima prijatelje. Zato se Poljska pridružila NATO-u, grupi zemalja spremnih da pomognu jedna drugoj kada neko napadne njihovu teritoriju. Poljska je takođe ostvarila bliska prijateljstva sa mnogim evropskim zemljama, jer, kao i one, poštuje slobodu, sigurnost i pošteno postupa sa ljudima. Ove zemlje zajedno čine Evropsku uniju.

Istorija Poljske.

Tekst: **Marta Dobrowolska-Kierył**

Prevod: **Ivona Vujisić**

Ilustracije: **Agnieszka Michalska**

Copyright © 2017 by Wydawnictwo RM
Wydawnictwo RM, 03-808 Warszawa, ul. Mińska 25
rm@rm.com.pl , www.rm.com.pl

ISBN 978-83-7773-815-3

Štampa: Oficyna Wydawnicza READ ME

Łódź, Olechowska 83, (42) 649-33-91
druk@readme.pl, <http://druk.readme.pl>

Ministry
of Foreign Affairs
Republic of Poland

Sadržaj:

Karta Poljske sa državnim grbom
Krštenje Poljske
Krunisanje Boleslava Hrabrog u Gnjeznu
Kazimir Veliki
Bitka kod Grunvalda
Zlatno doba dinastije Jagelona
Veliko otkriće Nikole Kopernika
Poljsko-litvanski komonvelt i zlatna Sloboda
Obrana Jasne Gore
Jan III Sobjeski u bici kod Beča
Poljski husari
Trećemajski ustav
Koščuškov ustanak
Frederik Šopen
Marija Sklodovska Kiri,
dvostruka dobitnica Nobelove nagrade
Ignaci Jan Paderevski
Obnovljena nezavisnost
Bitka za Varšavu
Bitka kod Monte Kasina
Varšavski ustanak
i poljska podzemna država
Pontifikat Jovana Pavla II
Pokret „Solidarnost” i pad komunizma
Poljska se pridružuje NATO-u
i Evropskoj uniji

